

DİLÇİLİK**UOT 81'28;81'286****Dialektologiya və linqvistik coğrafiya****MƏHDUD DAİRƏDƏ İŞLƏNƏN DİALEKT SÖZLƏRİN
LEKSİK MƏNALARI****S.ƏLİYEVƏ (ƏSGƏROVA)***Bakı Dövlət Universiteti**kansan70@mail.ru*

Dialekt leksikasının özünəməxsus xüsusiyyətləri vardır. Ədəbi dilin lügət tərkibi ilə müqayisədə dialekt leksikasında mühafizəkarlıq nəzərə çarpır. Son vaxtlar məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözlərinə bədii əsərlərdə tez-tez rast gəlinir. Məqalədə həmin sözlərin bədii mətnlərdə çoxalmasına müsbət münasibət bildirilir. Qeyd edilir ki, dialekt sözlərin lügət tərkibini zənginləşdirməklə yanaşı, həm də milliləşmə prosesini gücləndirir.

Açar sözlər: məhdud, leksika, dialekt sözlər, bədii əsər, lügət

Məhdud dairədə işlənən dialekt sözləri müxtəlif leksik qruplara aid olur. Eyni fonetik tərkibli sözlər ayrı-ayrı dialekt və şivələrdə bəzən eyni mənə bildirmir. Məsələn, *bibi* sözü Qazax dialektində forma və mənaca fərqlənir. Yəni həmin leksem *büvü* formasında əmi və ya dayının arvadı mənasını ifadə edir. Etimologiyasını türk dilləri materialları əsasında izah etmək mümkün deyildir. Belə hal yarananda Qafqaz-iber dilləri materiallarından istifadə etmək lazım gəlir. Buna səbəb bir sıra dialekt və şivələrimizin Qafqaz-iber dilləri əhatəsində olmasıdır. Ona görə də, Zaqatala-Qax şivəsində işlənən: *aoiy* (ana), *beteley:bab* (əmiarvadı), Gəncə rayon şivələrində rast gəlinən *dodu* (ana) sözləri nümunə göstərilə bilər. Adiy zaxurca nənəyə deyildiyi, ləzgi dilində də dide, du anaya deyilir. Yəqin ki, Gəncə dialektindəki *dodu* sözü də buradandır. *Beteley* avar dilində əmi arvadı deməkdir.

Məhdud dairədə qohumluq əlaqələrini ifadə edən sözlərin bir hissəsinin işlənmə imkanları indi gənclərin mənalarını anlama bilmədikləri səviyyədə daralmışdır. Belə sözlərin mənasını ancaq təsviri yolla ifadə etmək mümkündür:

güni, quda, yengə, elti, göm, bacanax, yeznə dediyimizə nümunə ola bilər. Məsələn, guni – bir kişinin iki arvadının bir-birinə verdiyi addır. Quda – qız və oğlan ata-analarının bir-birinə verdiyi ad kimi başa düşülür. Yengə-gəlini bəyin evinə ötürən qadın və ya qardaş arvadına deyillər. Elti-iki və ya bir neçə qardaşın arvadları mənasını bildirir. Göm<göyüm-qızın əri; bacanax – bacıların ərləri, yeznə - bacının əri.

Artırılan əlavə edilən şəkilçilərin artıq işləkliyini itirməsi həmin sözlərin daha qədimliyindən xəbər verir.

Quda sözünə quda (türkmən dili), küda (qırğız, qazax dilləri) kuda, kudajı (tura, oyрат dilləri) şəklində, göyü//göm, kürəkən sözlərinə küyey (qazax dili), küdəə (tuva dili), küyöo (qırğız dili) formasında bir sıra türk dillərində təsadüf edilir. Yengə, elti sözləri türk dilində, elti sözünü isə türkmən dilində də görə bilirik. Yeznə sözünə qırğız dilində, başqırd dilində yeznə şəklində də rast gəlmək mümkündür. Başqırd dilində geyəu sözünün kiçik qızın ərinə, yeznənin isə böyük qızın ərinə deyilməsi də maraqlıdır. Daha qədim dövrlərlə səsleşən köhnə təsərrüfat, həyat və məişət qaydalarını əks etdirən bir sıra sözlərin dialekt və şivələrimizin lüğət tərkibində mühüm yer tutduğunu görə bilirik. Köhnə ölçü, ay, gün adları və s. belə sözlər sırasına daxildir.

Qədim tarixli sözlər sırasına alət anamlı xış, cüt, ulama, cəhrə, kirkirə (qaz), əldəgirmanı (B.), şadara (Qaz., G., Qaz.).

Köhnə ölçü və ölçü ilə bağlı adlar da maraqlıdır: batman, mağar (əksər dialekt və şivələrimizdə), ismil, uruf, arva (ağırliq ölçüsü), çərəx, qulac (Qaz, Tov.), şəkləm (yarısına qədər doldurulmuş çuval (Mər), çanax, daqqa (Z., Qax.).

Köhnə təsərrüfatla bağlılığı qeyd edilən gün, ay adları da diqqət cəlb edir. Azərbaycanda sovet hakimiyyətindən əvvəl həm ədəbi dil, həm də dialekt və şivələrimizdə islam dininə uyğun əmələ gəlmiş ay adları – şaban, ramazan, məhərrəm və s. sözlər işlənmişdir. – Gün adlarının müəyyən hissəsini isə farsdan keçmə sözlər təşkil edirdi: səşənbə, yekşənbə, düşənbə, pəncşənbə və s. Lakin islam dininin qəbulundan əvvəl dilimizdə təsərrüfatla bağlı bir çox ay, gün adlarından istifadə edilmişdir. Sonralar isə bu sözlərin bir qismi islam dininin təsiri ilə dilimizdən çıxmışdır. Belə vəziyyətin yaranmasına baxmayaraq haqqında söhbət açılan sözlərdən indi də dialekt və şivələrimizin lüğət tərkibində açılan işlənməkdədir. Onlara çillə (böyük, kiçik), keciqıran, qorabişirən, quyuğ doğan (B.Muğ.)// quyuğ doğan (Qaz), payız// ceyran kölgəyə gələn ay (payızın 2-ci ayı), kələvəz ayı (payızın 3-cü ayı) (Muğ), giləs ayı (giləs yetişən ay), leysan ayı (yaz fəslı), mədaxil ayları, oğlaxqıran ay (mart), xəzan ayları (payız) (Ord.) adına//adna (Qaz, Şal, g, A) sözləri daxildir.

Keçmiş köçəri həyatı ilə əlaqəli gün adlarına duz günü (mala duz verilən gün), süt günü (süd verilən gün), həmçinin Bakının Novxanı kənd şivəsində rast gəlinən həftənin bütün günlərinin adını göstərmək mümkündür. Məsələn: I gün – süt gün, II gün – süt gününün dannası, III gün – dannasının dannası, IV

gün qatlığı aş pişən gün, V gün – kiçik cümə düşən gün, VI gün – oba bırdan köçən gün, VII gün – gənə gəldi süt günü.

Qazax dialektində də məhdud dairədə işlənən dialekt sözləri mühüm bir sistem təşkil edir. Azərbaycan dilinin digər dialektlərində olduğu kimi burada da məhdud dairədə işlənənləri ilə seçilən dialekt sözlərini müxtəlif leksik-semantik, yaxud tematik dil vahidləri qrupuna aid etmək mümkündür. Məsələn, maldarlığa aid sözlər bunlardır: peşqurt (beçindən sonra dağa getmə), mal damnan çıxan vaxtı, mal dama girən vaxdı (payızın son ayı), yayılan vaxtı (yazda səhər-səhər mal-qaranın örüşə aparılması vaxtı), malyellənən vaxtı (səhər-səhər mal-qara ota daraşan vaxtı) döl vaxtı, mal-qara örüşdən dönmə vaxtı (axşam saat 6-7 radələri), mal-qara sağını vaxtı (səhər saat 8-9 radələri), mal sağını vaxtı (səhər 8-9 radələri), qoyun sağını vaxtı (gündüz saat 1-də) quzu əmişə gələn vaxtı (gündüz saat 2-3 radələri), gündüz vaxtı (qoyun gündüzə, yəni payızlıq taxılın gövşəməyə gətirildiyi vaxt).

Dialekt və şivələrimizdə vergi ilə bağlılığı müəyyənləşdirən sözlər: bidəx (A), dinmə vər (B), vaxtı (torpaq vergisi), çənbaşı (mal-qaraya görə alınan vergi), mənzil (gira qoyma) (Ord) salat puli// əsgər puli, biyar, su vergisi, tüstü vergisi, torpaqbasdı, qəllə (B), (beşdə bir), töycü// məvci, bəhrə, canpulu// başpulu, yer pulu, desetin pulu, otbaşı (otlaq üçün alınan vergi), mesref (kəndin özünə sərf olunmaq üçün yığılan vergi), rəyin (torpaq sahibinə muzdsuz xidmət) (Qaz).

Vəzifə, rütbə, təbəqələri bildirən sözlər: xan, bəy, bəg, bed (B), ağa, rəncbər, nöker, nökerçilik, kətxuda, darğa, koxa, yüzbaşı, çovuş, muğrug (Muğ), murov (K., Qaz., A), dərəbəyi, qalabəyi, meşəbəyi (Qaz), bəylərbəyi, qomurnat// qubernat, nəçənnik, pristav, qaradovoy, uradnik və s.

Keçmiş zamanlar kəndə olan təbəqələr: 1) varlı, 2) orta, 3) əyax (B); 1)baş, 2) orta, 3) əyax (Boz).

Seçkilərlə bağlılığı olan sözlər: şarcaldı (B), daşsaldı (Nax), qozatdı (sal). Türk xalqlarının qədim və zəngin tarixi vardır. Asiya və Avropanın böyük bir hissəsində müxtəlif coğrafi şəraitində müasir türk xalqlarının və onların dillərinin formalaşması mümkündür. Quruluş baxımından bir-birinə çox yaxın olmaları türk dillərini başqa dillərdən fərqləndirən xüsusiyyətdir. Çuvaş və yakut dilləri istisna olmaqla türk dillərinin lüğət tərkiblərinin müəyyən təbəqələrinin oxşarlığı müşahidə edilir. Bu məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözlərinə də aiddir.

Xüsusən, Türkiyə türkcəsinin ədəbi dili ilə Azərbaycan dilinin dialektlərini tutuşdurduqda, qarşılaşdırdıqda müəyyən maraqlı oxşarlıqlar üzə çıxır. Azərbaycan Balakən, Şəki, Zəngilan, Cəbrayıl, Biləsuvar, Şirvan adlanan bölgələrində yayda mal saxlamaq üçün ətrafı hasarlanmış üstü açıq yer Ağıl adlanır. Türkiyə türkcəsində də “qoyun, keçi və s. heyvanların daldalanacağı üçün üstü açıq, ətrafı çevrili yer” Ağıl adlanır (1, 4).

Ağıl-mal-qara saxlanan yer (7, 18). Bu leksik “Kitabi-Dədə Qorqud”un mətnində qoyun saxlanan yer mənasını bildirir. Ağılın qapusını bərkitdi; Dəli Qarçarı yalıncaq eylədi, aqıla qoydu. Alçax – (Qazax) – sadə Türkiyə türkcəsini

ədəbi dilində bu söz gönüllü sözü ilə birlikdə işlədilən eyni mənanı ifadə edir. Urusdamın yaxşı xasiyyəti var, alçax adamdı (1, 4).

Tabun – Zaqatala-Qax şivələrində tayfa, əqraba mənalarını ifadə edən sözdür. Məsələn, Qaxın İlisu kəndində olan tabunlar bunlardır: 1) Baş tabun; 2) Begin tabun; 3) sarılan tabun; 4) Qala tabun; 5) Dabağ tabun; 6) Bucağ tabun; 7) səngər tabun; 8) Tamla tabun.

Şaqqa. Zaqatala şivələrində tayfa, əqraba mənalarında işləndiyi müşahidə edilir. Şaqqa sözünə ədəbi dildə də, eləcə də digər dialekt və şivələrdə də rast gəlinir. Ədəbi dilimizdə, həmçinin dialekt və şivələrimizdə həmin söz kəsilmiş malın, qoyunun yarı hissəsi mənasını bildirir.

Göbəklər, göbəylər, coğalar. Şamaxı dialektində tayfa əqraba mənalarını ifadə edir. Ədəbi dildə, eləcə də dialekt və şivələrdə yeni doğulmuş uşaq mənasını bildirən çağa müasir türkmən dilində çaqa formaları coğa sözünə yaxındır.

“Əqrəblər, göbəylər, məbehlər. Şirvan rayonu şivələrində mirzələr, oymaxlar. Ağdam rayonu şivələrində tayfa, əqraba mənalarında işlənir.

Bu sözlərə bir sıra türk dillərində də təsadüf edilir. Türkmən dilində tire (9, 282), tuva dilində törel (9, 511), oyrot torel (6, 156) formasında, tayfa mənasında işlənir. Oymax sözünə türk dilində oymak, tuva dilində aymax (9, 511) şəklində təsadüf edilir.

Qan qohumluğu ilə bağlılığı göstərən bu tayfa adlarının artıq bir çox yerlərdə territorial anlayışlarla bağlı olan məhəllə sözü ilə əvəz edilməsini qeyd etmək lazımdır. Məsələn, Bakı şəhərində ağşalvarlılar məhləsi, toyuxyiyənlər palanı, cuddar məhləsi və s.

Azərbaycan dilinin lüğət tərkibinin müəyyən hissəsini məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözləri təşkil edir. Bunlar müxtəlif leksik-semantik-tematik söz qruplarına aid olur. Məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözlərinə aşağıdakıları nümunə göstərmək olar:

Abay – ləzgi arvadı – Bizim evə abaylar gəlmişdi (4, 234).

Ağnax (kəl və camışların yatdığı göl, bataqlıq – Ağnağın süyü çox çıxlı olur (Qşl); Kəllər ağnaxda yatır (BG).

Ağıl – tövlə - İneyi ağıla bağlıyıf qavağına ot töhdü (BG)

Ağız (bütün kəndlərdə) – təzə doğmuş malın ilk südündən bişirilmiş yemək. –Bi qazan ağız bişirmişdim, hamısını payladım (Qşl). Aylıxımı (BD – Böyük Dəhnə) – bir ayda 30 əməkünü alan. Ayna (Qşl) // (BG., O – Baş Göynük, Oxud) 1- pəncərə; 2 -şüşə, 3- güzgü. – Aynədən bax, gör yağış yağıymı? (BG); -Aynə alan gələndə mana dinə (BG); - Ayniyə bax, yaxa düzəlt (O).

Ayna (Qşl) // (BG) II - əhvl – Xəstənin aynası açıldı (Qşl.).

Ayrası (Qşl) – təəccüb – Sözü işinə mən lap ayrası qalmışam.

Ala (Qşl.) – 1.göyərtili, göy, tərəvəz. 2.dirrik və ya bostanda bitən ziyanverici ot, alağ. – Bazara gerəm ala almağa (Qşl)

Alakeş (Qşl) – dirrik və bostanı ziyanverici otlardan təmizləmək üçün alət. Həmin söz Nuxanın – Şəkinin Baş Zəyzid kəndində də işlədir. Məsələn:

Elnən çıxmiyən otu alakeşnən çıxardılar (BZ). Alaf (BG, Qşl.AG – Aşağı Göynük). – Qış gəliy, malların da bi çengə yox.

Alafa (Qşl.) – gəlinin üzünə salınan nazık ipək örtük. Üzünə alafa örtən də olur, kəlayğa örtən də.

Məsələn: Ay ciji-bajım, mən nəvillim, olar hər gün bir-birinin sözdəşlər (5, 250). Yengə leksemi də uzaq keçmişlərdən işlənən dialekt sözüdür. Məhdud işlənmə dairəsi olan bu dialekt sözünə “Kitabi-Dədə Qorqud”da rast gəlinir. “Dastan”da “qardaş arvadı” mənasını ifadə edir. Qarındaşım Qıyanı öldürmüşəm. Ağca yüzli yengəmi tul eləmişəm.

Yengə dilin inkişafının ilk çağları ilə bağlı sözlərdəndir. İlk çağlarda “böyük qardaş arvadı” mənasında işlənən yengə dialekt sözü sonralar mənə dəyişikliyinə uğramışdır. Daha doğrusu, onun mənası genişlənmiş, toy günü gəlini oğlan evinə aparən qadın mənasında işlənmişdir. Toy zamanı böyük gəlin, yəni böyük qardaşın, əminin və ya dayının arvadı icra etdiyi üçün yengə sözünün mənası genişlənmişdir (43, 246-247).

“Qədim Türk Lüğəti”ndə (7, 256), İbn Mühənnanın lüğətində “böyük qardaşın arvadı” yengə adlandırılmışdır (4, 86).

Yengə Azərbaycan dili şivələrində həm “toy günü gəlini ər evinə aparən qadın”, həm də qardaşın, əminin və dayının arvadı” mənalarını bildirir. Tovuz, Qazax, Borçalı şivələrində “qardaşın və əmioğlunun arvadına yengə deyirlər. Böyük Qarakilsə, Basarkeçər, Şəki, Zaqatala şivələrində “qardaşın, əminin və dayının arvadı” yengə adlandırılır.

Dialekt leksikasının özünəməxsus fərqləndirici xüsusiyyətləri vardır. Ədəbi dilin lüğət tərkibi ilə müqayisədə dialekt leksikasında mühafizəkarlıq vardır. Məlum olduğu kimi dilin leksik qatları müxtəlif yaranma tarixləri olan sözlərdən ibarətdir. Ümumxalq dilinin tərkib hissələri bir-birindən fərqli təbəqələrdən təşkil edilmişdir. Bu təbəqələr – qatlar arasında şivələr fərqlənir. Belə ki, dilin qədim qatının elementləri – sözlər şivələrin lüğət tərkibində daha çox qorunub saxlanılır.

Azərbaycan dili dialekt leksikasının mühüm bir hissəsini arxaik sözlərin təşkilinin səbəbi də budur.

Tolazlamaq - atmaq, tullamaq deməkdir. Lələ məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözü olsa da, ayrı-ayrı zonalarda, bölgələrdə müxtəlif mənalar ifadə edir. Azərbaycan dialektoloji lüğətində (1, 361) eyni fonetik tərkibin bir neçə anlayış bildirdiyi göstərilmişdir:

Lələ I - (Ağdaş, Bolnisi, Borçalı, Çəmbərək, Gədəbəy, Göyçay, İsmayıllı, Kürdəmir, Lənkaran, Masallı, Mingəçevir, Saatlı, Salyan, Tovuz, Yevlax) – ata. – Bilmirəm bu *lələm* də hara getdi (İsmayıllı); - Ay *lələ*, naxax gedəjen qıçdağa (Gədəbəy).

Lələ II - (Ağdaş, Balakən, Gədəbəy, Gəncə, Kürdəmir, Qazax, Quba, Zərdab) – böyük qardaş. – Mən lələmi çox isderim (Gədəbəy); - Lələm bizi çox isdiyir (Zərdab).

Lələ III (Quba, Salyan) – nökər.

Lələ IV (Tovuz, Zərdab) – baba. – Lələm savah to:uza gedəjəx (Tovuz).

Faktlardan göründüyü kimi, Tovuzda lələ ata, baba, Ağdaş, Gədəbəydə ata, böyük qardaş, Salyanda ata, nökr, Qubada böyük qardaş, nökr mənalarını bildirir. Sadaladığımız sözlər ayrı-ayrı müstəqil anlayışları bildirir. Yəni onlar eyni deyil, müxtəlif mənaları ifadə edirlər. Buna görə də, ata, baba, böyük qardaş və nökr mənalarında işlənən lələ sözünü omonim adlandırmaq olar.

Qafar qapını arxasınca örtəndə Fəridə özünü saxlaya bilməyib *qaramat* atdı (S.A). Qafar *üşənir*, dayanıb yan-yörəsinə baxırdı. Külək oynatdığına görə lampa gah közərir, gah da *öləziyirdi* (S.A). Hələ ulduzlar təkəmseyrəkdi – boz səmada bozumtul işıq vardı, gah *öləziyirdi*, elə bil sönmək istəyirdi, gah da par-par parıldamağa başlayırdı (Y.S.).

O tufəngi İsmayıla verdi, xəncəri qılından çıxarıb, *yançağını* sildi. Qısqanc bir məşuqə kimi Kərəmi güdən ay, üzündən *duvağını* götürüb oğrun-oğrun qapıdan içəri boylandı (F.E.). Çox ehtiyatlı dolanırdı, *əmbə* cəngimə keçdin. İndi əlimdən qurtara bilməzsən... sənin də əcəlin burda tamam imiş... ay İsrafil". Səhərin gözü yavaş-yavaş açıldıqca ayın, ulduzların *şövqü özəliyirdi* (F.E). Yapıncısını döşünə kimi üstünə çəkmişdi, tufəngi də *yapıncının* üstündə, əlinin altında idi (F.E).

Heç istəyirəm sabah-sabah təmiz havaya çıxam, eynim açılsın. Çobanlar *alaçıqdan* bir qədər aralı heyvanları *arxaclardan örüşə* qaldırdı (F.E).

İt yenə də onun qabağını kəsdi, *sırvanmağa* başladı (F.E). Onun bütün bədəni *keyimişdi*, qolları boşalıb, ayaqları *üyüşmüşdü*. (F.E). Zabit heç *cıncırını* çıxara bilmədi, *azca çabaladı* və tez də əl-qolu boşaldı. İsmayılın güclü qolları onu *məngənə* kimi sıxdı (F.E.) Xəncərlə *yelləncəyin* birini kəsib *sicimin* ucu ilə yavərin əl-qolunu bağladı (F.E). Amma nə fikirləşdisə, mazerin *sanballığını* əli ilə ölçüb *gicitkənlilyə qımcırladı* (F.E). Kəsib, *əmbə* boğazlamayıb... *Hancarı* yatmışıq, xəbərimiz olmayıb (F.E).

Nolar - ədəbi dildəki nə olar sözünün Qazax dialektinin tələffüzünə uyğun variantıdır. Qaramat Qazax, Salyan dialektlərində pis niyyət, pis uğurlu, dərdli, daima fikirli deməkdir (1, 115).

Keyimək hiss etməmək, daha doğrusu hissini itirmək. Qazax dialektində **qımırılmaq** - atmaq, tullamaq mənasını ifadə edir. Həmin dialektde **hancarı** - necə deməkdir. **Eyni açılmaq** - özünə gəlmək, əhvalı yaxşılaşmaq mənasını bildirir. **Sırvanmaq** - mənfi mənalı sözdür, ətrafdan əl çəkmək, o yan- bu yana hərəkət etmək, sırvanmaq itə, pişiyə məxsus hərəkətdir. **Əmbə** - ədəbi dildəki amma formasının Qazax dialektinə məxsus variantıdır. Bunu hancarı haqında da demək olar. Onun həcəri variantı da vardır. Bəzi leksemlər tarixən məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözləri olsa da, sonralar geniş dairədə yayıldıqları üçün ədəbi dilə keçmişlər. *Yapıncı*, *keyimək*, *sanballı*, *alaçıq*, *qaramat* dediyimizə nümunə sayıla bilərlər.

Məhdud işlənmə dairəsi olan dialekt sözlərinin obrazlılığından, rəngarəng mənalarından, zənginliyindən məqsədəuyğun istifadə edə bilmək bədii əsər müəllifinin yaradıcılıq bacarığını, bilik səviyyəsini, dünyagörüşünü göstərir.

ƏDƏBİYYAT

Azərbaycan dilində

1. Azərbaycan dialektoloji lüğəti I c., A-L. Ankara: Turk Dili Kurumu, 1999, 374 s.
2. Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti. Bakı: Şərq-Qərb, 2006, 672 s.
3. Əzizov E. Azərbaycan dilinin tarixi dialektologiyası. Bakı: BDU, 1990, 352 s.
4. İbni Mühenna Luğati. Aptullah Battal. İstanbul, 1934, 89 s.
5. Tanrıverdiyev Ə. "Kitabi-Dədə Qorqud" və Qərb ləhcəsi. Bakı: ADPU, 2002, 172 s.

Rus dilində

6. Баскаков Н.А., Тошаква Т.М. Ойротско-русский словарь. Горно-Алтайск: Ак Чечек, 2005, 280 с.
7. Древнетюркский словарь. Ленинград: ЛГУ, 1969, 677 с.
8. Гулиева Л. Русская диалектология. Баку: БГУ, 2008, 192 с.

ЛЕКСИЧЕСКИЕ ЗНАЧЕНИЯ ДИАЛЕКТНЫХ СЛОВ ОГРАНИЧЕННОЙ СФЕРЫ УПОТРЕБЛЕНИЯ

С.АЛИЕВА (АСКЕРОВА)

РЕЗЮМЕ

Диалектная лексика обладает специфическими особенностями.

По сравнению со словарным составом литературного языка диалектная лексика отличается консерватизмом. В последнее время в художественных произведениях довольно часто встречаются диалектные слова ограниченной сферы употребления. В статье выражается положительное отношение к увеличению количества таких слов в художественных текстах. В частности, отмечается, что диалектные слова не только обогащают словарный состав языка, но и усиливают процесс национализации.

Ключевые слова: ограниченный, лексика, диалектные слова, художественное произведение, словарный состав.

LEXICAL MEANINGS OF DIALECTAL WORDS OF LIMITED USE

S.ALIYEVA (ASGAROVA)

SUMMARY

Dialectal vocabulary has specific peculiarities. In comparison with the vocabulary of literary language dialectal vocabulary is conservative. There have been quite a lot of dialectal words of limited use in belles-lettres lately. The article expresses positive attitude to the increase in the number of such words in artistic texts. It is emphasized that dialectal words both enrich the vocabulary of language and intensify the process of nationalization.

Key words: limited, vocabulary, dialectal words, artistic work